

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

**Διήμερο Εκπαιδευτικού
8-10 Σεπτεμβρίου 2015**

Ηλέκτρα Κρόκου ΝΑΠ, ΠΙ, 2/5

Χριστόφορος Κωνσταντινίδης ΝΑΠ, ΠΙ, 2/5

Γιώργος Σ. Γεωργίου, Σύνδεσμος ΕΔΕ

Η ομάδα της Ιστορίας Δημοτική Εκπαίδευση 2015-2016

- Ηλέκτρα Κρόκου, ΝΑΠ, ΠΙ, 2/5
- Χριστόφορος Κωνσταντινίδης, ΝΑΠ, ΠΙ, 2/5
- Γιώργος Σ. Γεωργίου, Σύνδεσμος ΕΔΕ
- Λούκας Περικλέους, Σύμβουλος Ιστορικής Παιδείας
- Δρ Ευστάθιος Ράπτου, Επιστημονική Επιμέλεια
- Δρ Γ. Καζαμίας, Επιστημονικός Συνεργάτης
- Δρ Γ. Γεωργής, Επιστημονικός Συνεργάτης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

- Γενικές διαπιστώσεις και προβληματισμοί
- Δείκτες επάρκειας και δείκτες επιτυχίας
- Θεωρητικό υπόβαθρο
- Παρουσίαση ιστοσελίδας και διδακτικών εγχειριδίων
- Διδακτικό μοντέλο
- Αξιοποίηση πηγών στη διδασκαλία
- Βιωματική δραστηριότητα
- Συζήτηση και συμπεράσματα

Ερωτήματα που απασχολούν τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν ιστορία

- Πώς να κάνεις τη διδασκαλία της ιστορίας πιο ενδιαφέρουσα;
- Πώς να διεγείρεις το ενδιαφέρον των μαθητών έτσι ώστε να έχουν ένα συνεχές ενδιαφέρον για την ιστορία στη διάρκεια της σχολικής τους ζωής αλλά και μετέπειτα;
- Πώς να υιοθετήσεις μεθόδους διδασκαλίας οι οποίες να ανταποκρίνονται καλύτερα στους σημερινούς μαθητές και αυριανούς πολίτες;
- Πώς οι μαθητές να αντιμετωπίζουν την ιστορία σφαιρικά και όχι αποσπασματικά;

ΑΦΟΥ Η ΙΣΤΟΡΙΑ
ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ,
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ
ΔΙΔΑΣΚΟΜΑΣΤΕ
ΜΟΝΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ
100 ΧΡΟΝΙΑ;

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ – ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ

- Σύγχυση προσώπων, γεγονότων, ιστορικών περιόδων, αιτιών με αποτελέσματα.
- Έλλειψη ιστορικής σκέψης.
- Μη αξιοποίηση της *ιστορικής γνώσης* στην καθημερινή τους ζωή.

Δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της αναδόμησης των υφιστάμενων αναλυτικών προγραμμάτων όλων των γνωστικών αντικειμένων.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

Δείκτες επιτυχίας

Δείκτες επάρκειας

Μαθησιακά
αποτελέσματα τα
οποία αναμένεται να
επιτευχθούν κατά
τάξη (αναφέρονται
στο μαθητή και τα
επιτεύγματά του)

Τι πρέπει να διδαχθεί
ο μαθητής για να
επιτύχει καθορισμένα
μαθησιακά
αποτελέσματα
(αναφέρονται στον
εκπαιδευτικό και τα
διδακτέα)

Ελληνιστική Εποχή (4^{ος} αιώνας π.Χ. – 2^{ος} αιώνας π.Χ.)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ

Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:

Αναφέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά της καθημερινής ζωής των ανθρώπων στην Ελληνιστική εποχή και αιτιολογούν τις αλλαγές και συνέχειες σε σχέση με την Κλασική εποχή και το σήμερα. (Α) (Δ) ΣΤ) (Ζ)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

- (α) Ενδυμασία και διατροφή στην ελληνιστική εποχή
- (β) Υλικά που χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι την Ελληνιστική εποχή (έμφαση στο φυσικό πλούτο της Κύπρου)
- (γ) Εργαλεία που χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι την Ελληνιστική εποχή
- (δ) Ασχολίες των ανθρώπων στην Ελληνιστική εποχή
- (ε) Αλλαγές και συνέχειες ανάμεσα στην Κλασική εποχή, την Ελληνιστική εποχή και το σήμερα.

Επιστημολογική κατανόηση

Δείκτες επιτυχίας

Χρόνος, αλλαγή,
συνέχεια (A)

Εντοπίζουν και σχολιάζουν αλλαγές και συνέχειες ανάμεσα σε ιστορικές περιόδους.

Δείκτες Επάρκειας

1. Χαρακτηριστικά της ζωής των ανθρώπων τα οποία αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου.
2. Χαρακτηριστικά της ζωής των ανθρώπων τα οποία που παραμένουν τα ίδια με την πάροδο του χρόνου.
3. Τρόποι με τους οποίους συγκεκριμένες αλλαγές επηρεάζουν την ζωή των ανθρώπων.

Αίτια- συνέπειες (B)

Εντοπίζουν αίτια και συνέπειες γεγονότων και αλλαγών.

1. Λόγοι (αίτια) για τους οποίους συγκεκριμένα γεγονότα και αλλαγές συμβαίνουν.
2. Αποτελέσματα (συνέπειες) συγκεκριμένων γεγονότων και αλλαγών.
3. Σχέσεις αιτιότητας ανάμεσα σε συγκεκριμένα γεγονότα και αλλαγές.
4. Διάκριση ανάμεσα σε εκούσιες και ακούσιες συνέπειες.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Καλλιέργεια
ιστορικής
σκέψης

Διαμόρφωση
ιστορικής
συνείδησης

- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2010). *Αναλυτικά Προγράμματα Προδημοτικής, Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, Τόμος Α'.* Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σσ. 159-199.

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιεχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιεχομένου
του
παραλθόντος

Έννοιες
περιεχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιχομένου
του
παρελθόντος

Έννοιες
περιχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

Έννοιες περιεχομένου...

Πηγή 2: Ανθρωπόμορφη σαρκοφάγος από τη νεκρόπολη της Κιτίου. Παρόμοιες σαρκοφάγοι χρησιμοποιούνταν από τους Φοίνικες.

Πηγή 1: Σαρκοφάγος (ταφικό γλυπτό μέσα στο οποίο τοποθετούσαν το νεκρό) που βρέθηκε στην Παλαίταφο. Οι αρχαιολόγοι πιστεύουν ότι στις δύο μεγάλες πλευρές απεικονίζονται η πολιορκία μιας πόλης και ο Πολύφημος με τα πρόβατα, ενώ στις μικρές πλευρές ο Λιάντας που κουβαλά το νεκρό Αχιλλέα, και μια σκηνή πάλης ανάμεσα στο λιοντάρι και τον αγριόχοιρο. Διασκευή

Επεξήγηση εννοιών **ανθρωπόμορφος**, **σαρκοφάγος** (οι εικόνες είναι υποβοηθητικές). Παραπομπή σε σχετικούς όρους όπως ταρίχευση, κτερίσματα, κ.λ.π.

Βασίλισσα

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιεχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιεχομένου
του
παραλθόντος

Έννοιες
περιεχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Ιστορικός
χρόνος

Αναφορές

Τεκμήρια

Ιστορική
ενσυναίσθηση

Ιστορική
σημαντικότητα

Αλλαγή και
συνέχεια

Αιτία και
αποτέλεσμα

Ιστορικός χρόνος...

*Χρονολογική γραμμή

*Έννοια χρονικής περιόδου

Αλλαγή και συνέχεια...

Κλασική Εποχή

Πώς περνούμε τη μέρα μας;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας; Ποιες διατροφικές συνήθειες είχαν;

Οι αρχαίοι Έλληνες έχουν στη διάθεση τους μια μεγάλη ποικιλία λαχανικών και φρούτων. Κεράσια, κυδώνια, σύκα, ρόδια, αχλάδια, μήλα, δαμάσκηνα τρώγονται άφθονα. Τα φρούτα χρησιμοποιούνται όμως και μαγειρεμένα για να συνοδεύουν ψάρια ή κρέατα, είτε ακόμα για σάλτσες.

Διασκευή από το βιβλίο Royer, S et al. (2005), Η ζωή στην Αθήνα την εποχή του Περικλή, σ. 65

Πηγή: Το κρασί διατηρείται σε μεγάλα αγγεία. Πήλινη αττική ερυθρόμορφη κύλικα, 490/480 π.Χ.

Το κρασί δεν θα μπορούσε βέβαια να έλαπτε από την κουζίνα των αρχαίων Ελλήνων. Πίνεται συχνά αραιωμένο με νερό.

Διασκευή από το βιβλίο Royer, S et al. (2005), Η ζωή στην Αθήνα την εποχή του Περικλή, σ. 70-71

Τι έτρωγαν και τι έπιναν οι αρχαίοι Έλληνες;

Τι τρώμε και πίνουμε εμείς σήμερα; Ομοιότητες, διαφορές. Σχολιάστε.

Σύγκριση από τους μαθητές των
διατροφικών συνηθειών των ανθρώπων

Τεκμήρια

Παλαιολιθική Εποχή Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής;

1. Μελετά τα πιο κάτω σκίτσα και ανακαλύπτει με ποιο τρόπο μετακινούνταν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής.

Πηγή εικόνων: Σχολικό βιβλίο Ιστορίας, Ο Άνθρωπος

A. Χρωματίζω με **πορτοκαλί**, στις προτάσεις που ακολουθούν, τα ευρήματα που αποτελούν τεκμήρια, για το ότι οι άνθρωποι μετακινούνταν με τα πόδια. Χρωματίζω με **γαλάζιο** τα ευρήματα, που αποτελούν τεκμήρια για το ότι οι άνθρωποι μετακινούνταν με **σχεδίες**. Συγκρίνω και συζητώ τις απαντήσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου.

... έχουν ανακαλύψει, αν υπάρχουν παραστάσεις άλλων μέσων μετακίνησης.

... πουθενά δεν έχουν βρεθεί τροχοί ή άμαξες.

5. Στη σημερινή εποχή υπάρχουν μερικές φυλές ανθρώπων που είναι πιθανόν (αλλά όχι σίγουρο) ότι ζουν όπως οι παλαιολιθικοί άνθρωποι και σε αυτές τις φυλές οι άνθρωποι μετακινούνται μόνο με τα πόδια και με σχεδίες.

6. Έχουμε βρει οστά ανθρώπων της Παλαιολιθικής Εποχής σε νησιά (κομμάτια ξηράς που γύρω-γύρω έχουν θάλασσα).

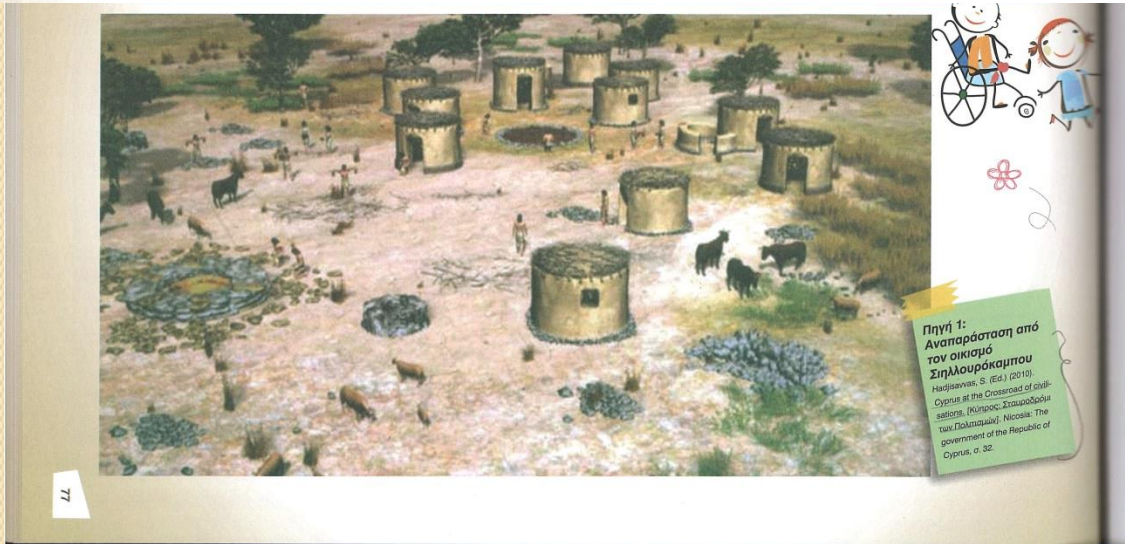
41

B. Πόσο σίγουρο είναι, σύμφωνα με τα τεκμήρια, ότι οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής μετακινούνταν με τους τρόπους αυτούς; Σημειώνω τις σκέψεις μου, συζητώ με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου και ανακοινώνουμε τις απόψεις μας.

Ιστορική Ενσυναίσθηση

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι μπορεί να μας πει η αναπαράσταση ενός νεολιθικού οικισμού για τις σημαντικότερες σκέψεις και ανησυχίες των ανθρώπων που ζούσαν στον συγκεκριμένο χωριό; Σημειώνω τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μου πάνω στην εικόνα. Συγκρίνω και συζητώ τις σημειώσεις μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου. Αποφασίζουμε με ποιο τρόπο θα παρουσιάσουμε τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μας στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης μας.

Τα κορίτσια δεν ακολουθούσαν την ίδια εκπαίδευση με τα αγόρια αλλά παρέμεναν μέχρι το γάμο τους στο γυναικωνίτη.

Τι γνώμη έχεις για το ότι τα κορίτσια δεν είχαν την ίδια εκπαίδευση με τα αγόρια;
Νομίζεις ότι τα κορίτσια στην αρχαία Αθήνα θα συμφωνούσαν μαζί σου;

Ιστορική σημαντικότητα

Νεολιθική Εποχή **Τι σκεφτόμαστε;**

Κάρτα συζήτησης: Ανακρίνουμε τα τεκμήρια.
Τι μπορεί να μας πει ένα αντικείμενο για το τι σκέφτονταν οι νεολιθικοί άνθρωποι και πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Φυσικά χαρακτηριστικά
Το αντικείμενο αυτό είναι φτιαγμένο από λίθο.
1. Πώς μοιάζει;
2. Τι παριστάνει;
3. Μπορείτε να δείτε οποιεσδήποτε επιγραφές, σύμβολα ή σημάδια;

Κατασκευή
1. Είναι χειροποίητο;
2. Είναι φτιαγμένο από διάφορα κομμάτια ή από ένα κομμάτι;
3. Με ποιο τρόπο το έφτιαξε ο δημιουργός του;

Λειτουργία
1. Σε τι χρησιμοποιεί;
2. Πού άραγε χρησιμοποιούσαν το αντικείμενο αυτό; Για ποια σκοπό;
3. Ποιοι άραγε το είχαν στην κατοχή τους;

Κατάσταση
Σε ποια κατάσταση βρίσκεται το αντικείμενο;
1. Μπορείτε να δείτε οποιεσδήποτε ενδείξεις που να δηλώνουν ότι έχει φθαρεί ή έχει σπάσει;
2. Είναι ολόκληρο το αντικείμενο; Τι σε κάνει να το πιστεύεις αυτό;

Αξία
1. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τον άνθρωπο που το έφτιαξε;
2. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τους αρχαιολόγους που το βρήκαν;
3. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για σένα; Γιατί;

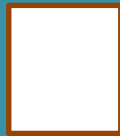
Αξία

1. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τον άνθρωπο που το έφτιαξε;
2. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τους αρχαιολόγους που το βρήκαν;
3. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για σένα; Γιατί;

Αιτίες και αποτελέσματα

Γιατί η δύναμη του Ισλάμ εξαπλώθηκε τόσο πολύ, τόσο γρήγορα;

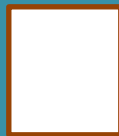
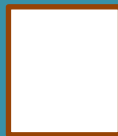

Πιο σημαντικοί λόγοι

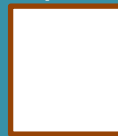
Λιγότερο σημαντικοί λόγοι

Τίτλος 1

Τίτλος 2

Τίτλος 3

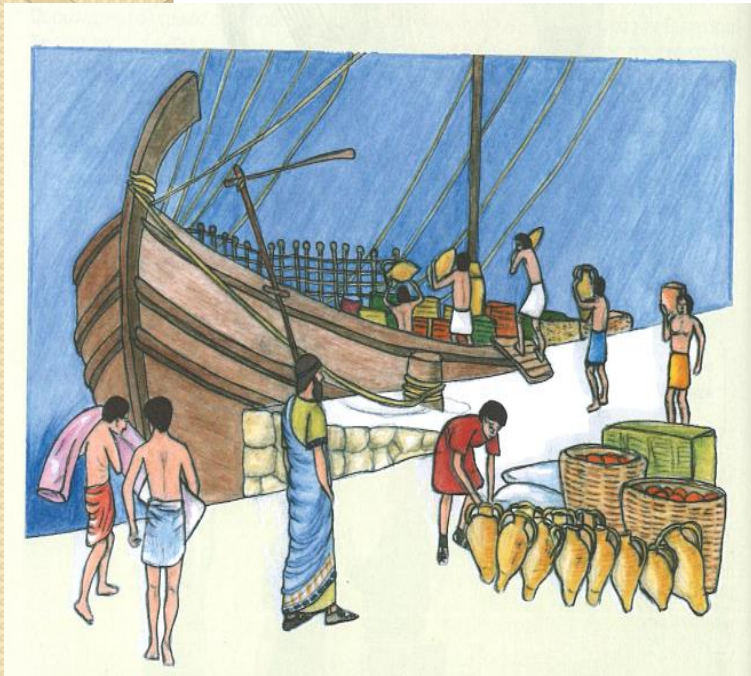

Αναφορές

Κλασική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι από και προς την Κύπρο;

Πηγή: Επιγραφή με αίτημα των εμπόρων από το Κίτιο προς τη Βουλή και το δήμο της Αθήνας για αγορά χώρου με σκοπό το χτίσιμο ναού προς τιμή της Αφροδίτης.

Παπαδόπουλου, Θ. (2000), Ιστορία της Κύπρου, Αρχαία Κύπρος, Τόμος Β', Μέρος Β', Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'.

Πηγή: Αττικό αγγείο που βρέθηκε στο Μάριο.

Pilides, D. and Papadimitriou, N. (2012). Ancient Cyprus: Cultures in dialogue, Nicosia, Department of antiquities, p. 187

Πηγή: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Στο πλοίο επιβιβάζονται ναύτες, δούλοι και αξιωματούχοι του κράτους. Οι επιβάτες μπορεί να ταξιδεύουν για εμπορικούς σκοπούς, για να πάνε σε πανελλήνιες γιορτές – όπως οι Ολυμπιακοί αγώνες – ή για να επισκεφτούν κάποιο ιερό για να δώσουν αφιερώματα στους Θεούς. 70

Πηγή: Κείμενο από σχολικό βιβλίο
Στην Κύπρο εισάγονταν όλο και περισσότερα αγγεία από ελληνικές πόλεις, κυρίως από την Αθήνα. 74

Πηγή κειμένων και σκίτσου: Σχολικό εγχειρίδιο Ο άνθρωπος και η ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ σελ. 66, 70, 74

Αναφορές

Έστειλε επίσης και στην Αθήνα τριακόσιες περσικές πανοπλίες, για να είναι αφιέρωμα για την Αθηνά στην Ακρόπολη και διέταξε να αναγραφεί σ' αυτές η εξής επιγραφή: «ο Αλέξανδρος, ο γιος του Φιλίππου, και οι υπόλοιποι Έλληνες – εκτός από τους Λακεδαιμόνιους - αφιερώνουν αυτές στην Αθηνά από τα λάφυρα των βαρβάρων που κατοικούν στην Ασία»

Πηγή: Μετάφραση από έργο του Αρριανού, Αλεξάνδρου Ανάβαση, Κεφάλαιο Α', 16, 7-8

Έδειξε, επίσης μεγάλη φροντίδα και για τους τραυματίες, αφού επισκέφθηκε ο ίδιος έναν-έναν χωριστά και είδε τα τραύματά του και ρώτησε πώς πληγώθηκε ο καθένας και τι κάνοντας, αφού του επέτρεψε να αφηγηθεί και να υπερηφανευτεί για τα κατορθώματά του.

Ο Αλέξανδρος έθαψε και τους αρχηγούς των Περσών έθαψε, επίσης και τους μισθοφόρους Έλληνες, οι οποίοι σκοτώθηκαν πολεμώντας στο πλευρό των εχθρών όσους όμως από αυτούς τους έπιασε αιχμαλώτους, αφού τους έδεσε με χειροπέδες, τους έστειλε στη Μακεδονία να καλλιεργούν τη γη, γιατί, παρά τις κοινές αποφάσεις των Ελλήνων, αν και ήταν Έλληνες, πολεμούσαν εναντίον της Ελλάδας για χάρη των βαρβάρων.

Προτομή του Μεγάλου Αλεξάνδρου από μάρμαρο, έργο του Λυσίππου, Αρχαιολογικό Μουσείο του Λούβρου, Παρίσι.

Ξεχώριζε για τη φυσική ωραιότητα, την εργατικότητα, την εξυπνάδα, τη γενναιότητα, την ευσέβειά του, την αγάπη που έτρεφε για τις τιμές και την περιφρόνηση που έδειχνε στους κινδύνους. Ήταν εξαιρετος στρατηγός. Μπορούσε θαυμάσια να παρατάξει τη στρατιά του, να την εξοπλίσει και να την οργανώσει. Η παλικαριά του τον βοηθούσε να εξυψώνει το ηθικό των στρατιωτών του, να τους εμπνέει εμπιστοσύνη και με την αφοβία του να εξαφανίζει τους δικούς του φόβους.

Πηγή: Μετάφραση από έργο του Αρριανού, Αλεξάνδρου Ανάβαση, Κεφάλαιο Ζ', 28

Διαβάστε τις πηγές και σχολιάστε το χαρακτήρα και την προσωπικότητα του Μεγάλου Αλεξάνδρου όπως τον παρουσιάζει ο Αρριανός (Έλληνας, Ρωμαίος πολίτης, συγγραφέας και ιστορικός).

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιεχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιεχομένου
του
παραλθόντος

Έννοιες
περιεχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

Καλλιέργεια στάσεων...

Κλασική Εποχή

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Ποιές συνήθειες είχαν οι κάτοικοι της Αθήνας την εποχή του Περικλή;

Οστρακισμός

Έγινε θεσμός την εποχή του Κλεισθένη. Ήταν μια διαδικασία, όπου η Εκκλησία του Δήμου με τη συμμετοχή τουλάχιστον 6 χιλιάδων πολιτών, αποφάσιζε με ψηφοφορία εκείνον που θεωρούσαν επικίνδυνο για την πολιτεία. Η ποινή που επιβαλλόταν ήταν ο εξοστρακισμός, δηλαδή η εξορία για 10 χρόνια. Έχουν βρεθεί όστρακα (=κομμάτια από πήλινα αγγεία) με ονόματα γνωστών πολιτικών της Αθήνας.

Διασκευή από το βιβλίο Mosse, C. (1996), Ο πολίτης στην Αρχαία Ελλάδα, σ. 144

...Για τρία χρόνια τιμωρούσαν με οστρακισμό τους φίλους των τυράννων, για τους οποίους και θεσπίστηκε ο νόμος. Υστερότερα, κατά το τέταρτον έτος, απομακρύνονταν και από τους άλλους όσοι φαίνονταν πολύ ισχυροί και πρώτα τιμωρήθηκε με οστρακισμό από όσους δεν απέβλεπαν εις την τυραννία ο Ξάνθιππος.

Αριστοτέλη, Αθηναίων Πολιτεία (διασκευή)

Μελετήστε προσεκτικά την πηγή και γράψτε: (α) Ποιός ήταν ο σκοπός του οστρακισμού και (β) Πώς κρίνετε το μέτρο αυτό;

Καλλιέργεια κριτικής σκέψης και διαμόρφωση στάσης από τους μαθητές

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ (I)

1. Προσέγγιση του περιεχομένου μέσω των **επισκοπήσεων**

Σφαιρική σκιαγράφηση, αποφυγή άσκοπων πληροφοριών

2. Επεξεργασία, ιστοριογραφική πλαισίωση και **υπέρβαση** της ύλης των διδακτικών εγχειριδίων

Ευρεία χρήση ιστορικών πηγών και παραγωγικότερη αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ (II)

Επιχειρείται η απόκτηση ενός συνεκτικού και

επαρκούς σώματος ιστορικών γνώσεων για τις σημαντικότερες περιόδους:

- της Κύπρου
- της Ελλάδας
- της ευρωπαϊκής
- της παγκόσμιας ιστορίας

Παρουσίαση της ιστοσελίδας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

[Οικοσελίδα](#) | [Συνδέσεις](#) | [Ανακοινώσεις](#) | [Επικοινωνία](#)

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Οικοσελίδα
- Αναλυτικό Πρόγραμμα
- Προγραμματισμοί

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Διδακτικές Προτάσεις
- Κάρτες Εργασίας
- Διδακτικά Εγχειρίδια

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Συνέδρια-Σεμινάρια

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

- Άρθρα-Μελέτες-Έρευνες
- Ανακοινώσεις-Εγκύκλιοι
- Συνδέσεις

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Επικοινωνία

ΙΣΤΟΡΙΑ

Βασικός σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας, σύμφωνα με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών Ιστορίας είναι η καλλιέργεια ιστορικής σκέψης και η διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης. Προτάσσοντας την ανάπτυξη του ιστορικού γραμματισμού με τη συμμετοχή των παιδιών στην ανακάλυψη της ιστορικής γνώσης, προσλαμβάνουμε το νέο Πρόγραμμα Σπουδών ως ένα ευέλικτο εργαλείο το οποίο θέτει τις πρώτες βάσεις για τη θεώρηση της ιστορίας ως πεδίου προβληματισμού και έρευνας. Οι βασικοί άξονες και οι θεματικές ενότητες προσφέρουν ευελιξία ως προς την επιλογή του γνωστικού περιεχομένου των μαθησιακών διαδικασιών και ενθαρρύνουν (με τις προτροπές για ενημερωμένη επιλογή, σφαιρικές επισκοπήσεις, θεματικές και εις βάθος μελέτες) την ανάπτυξη των ερευνητικών μεθόδων, καθώς και τη χρήση μιας ποικιλίας πηγών. Το γεγονός αυτό συμβάλει και στην ανάπτυξη νέων τρόπων αξιολόγησης και ελέγχου των ιστορικών γνώσεων των μαθητών και των μαθητριών.

Με την ανάπτυξη του **ιστορικού γραμματισμού** βοηθούμε τους μαθητές και τις μαθήτριές μας να κατανοήσουν τον κόσμο μέσα από τη μελέτη του παρελθόντος και της σχέσης του με το παρόν και το μέλλον. Η ανάπτυξη του ιστορικού γραμματισμού μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανάπτυξη της γνώσης περιεχομένου (τι συνέβηκε στο παρελθόν) και την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης (πώς μαθαίνουμε για το παρελθόν, οι μέθοδοι και διαδικασίες της επιστήμης της Ιστορίας, οι μορφές της ιστορικής γνώσης αλλά και τα όριά της).

Διδακτικές προτάσεις – Γ' Τάξη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Οικοσελίδα | Συνδέσεις | Ανακοινώσεις | Επικοινωνία

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Οικοσελίδα
- Αναλυτικό Πρόγραμμα
- Προγραμματισμοί

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Διδακτικές Προτάσεις ▶
- Φύλλα Εργασίας
- Κάρτες Εργασίας
- Πηγές - Διδακτικά Εγχειρίδια

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Συνέδρια-Σεμινάρια

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

- Άρθρα-Μελέτες-Έρευνες
- Ανακοινώσεις-Εγκύκλιοι
- Συνδέσεις

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Επικοινωνία

ΙΣΤΟΡΙΑ

Διδακτικές Προτάσεις - Γ' Τάξη

- Θεωρητικό Πλαίσιο
- Εισαγωγική Ενότητα
- Κάρτες Εργασίας
- Επισκοπήσεις
- Παλαιολιθική Εποχή
- Νεολιθική Εποχή
- Εποχή του Χαλκού

Διδακτικές προτάσεις –Γ' Τάξη – Εισαγωγική Ενότητα

Περιεχόμενα

Διδακτικές Προτάσεις

Φύλλα Εργασίας

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 1, 2 και 3

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 4

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 5

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 6

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 9

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 10

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 11

Εφαρμογές

Αλλαγές στο σχολείο μου. Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Θ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού (Κάψαλος)

Το αρχαιολογικό Μουσείο του σχολείου μας- Β' Δημοτικό Σχολείο Αραδίππου

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Γ' Δημοτικό Σχολείο Λατσιών

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Γ' Δημοτικό Σχολείο Λατσιών

Πώς φτιάξαμε το μουσείο μας (Δημοτικό Σχολείο Ταμασού)

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Θ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού (Κάψαλος)

Φωτογραφίες από διάφορα σχολεία της Κύπρου

Φωτογραφίες από το Μουσείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΠΟΕΔ στη Βάση Κοιλανίου

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Θ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού (Κάψαλος)

Μικροί αρχαιολόγοι (Φωτογραφίες από Δημοτικό Σχολείο Ερήμης)

Συνοδευτικό Υλικό διδακτικών προτάσεων εισαγωγικής ενότητας

Έννοιες

- ΙΣΤΟΡΙΑ
 - 1 Οικοσελίδα
 - 2 Αναλυτικό Πρόγραμμα
 - 3 Προγραμματισμοί
- ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
 - 1 Διδακτικές Προτάσεις
 - 2 Φύλλα Εργασίας
 - 3 Κάρτες Εργασίας
 - 4 Πηγές - Διδακτικά Εγχειρίδια
- ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
 - 1 Συνέδρια-Σεμινάρια
- ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ
 - 1 Άρθρα-Μελέτες-Έρευνες
 - 2 Ανακοινώσεις-Εγκύκλιοι
 - 3 Συνδέσεις
- ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
 - 1 Επικοινωνία

ΙΣΤΟΡΙΑ

Πηγές - Διδακτικά Εγχειρίδια

Εκδόσεις Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων - Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Εκδόσεις για Γ' Τάξη

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα; (Κάρτες Εργασίας), Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση: 2013.

Η Ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας, Φύλλα Εργασίας, Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου-Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση: 2013.

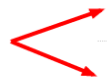
Διδακτικές προτάσεις και ιδέες για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία, Ιστορία Γ'τάξης Δημοτικού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση:2013.

Διδακτικές προτάσεις και ιδέες για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία, Ιστορία Γ'τάξης Δημοτικού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση:2012.

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα; (Κάρτες Εργασίας), Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση:2012.

Η Ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας, Φύλλα Εργασίας, Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου-Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση: 2012.

Βιβλίο Γ' Δημοτικού (δύο τεύχη)

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από το λίθο στον ηπλό, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Α Έκδοση: 2000.

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από τον ηπλό στο μέταλλο, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Α Έκδοση: 2001.

Εκδόσεις για Δ' Τάξη

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι σήμερα; Κάρτες Εργασίας, Ιστορία Δ' Τάξη Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ, Έκδοση: 2013.

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι σήμερα; Κάρτες Εργασίας, Ιστορία Δ' Τάξη Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ, Έκδοση: 2012.

Βιβλίο Δ' Δημοτικού

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από την Κυπρωγεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' Τάξη, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Α Έκδοση: 2004.

Πηγές

Πολυδώρου Ανδρέας, Ιστορία της Κύπρου, Ιστορία Ε' και Στ' Δημοτικού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ

Διδάσκοντας τη Βυζαντινή Κύπρο μέσα από τις πηγές (βιβλίο για τον εκπαιδευτικό) Πρωτογενείς και Δευτερογενείς πηγές για τη διδασκαλία της Ιστορίας της Κύπρου κατά τη Βυζαντινή περίοδο, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ

Ιστορία της Κύπρου για το Γυμνάσιο, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ

Ιστορία Κύπρου, Μεσαιωνική-Νεότερη περίοδος, Τάξη Γ' Λυκείου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ

Εκδόσεις Οργανισμού Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων Ελλάδας

Ιστορία Γ' Δημοτικού. Από τη Μυθολογία στην Ιστορία (Βιβλίο Μαθητή)	
Ιστορία Δ' Δημοτικού. Στα αρχαία χρόνια (Βιβλίο Μαθητή)	
Ιστορία Ε' Δημοτικού. Στα βυζαντινά χρόνια(Βιβλίο Μαθητή)	
Ιστορία Στ' Δημοτικού. Στα νεότερα χρόνια (Βιβλίο Μαθητή)	

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Διδακτικές Προτάσεις
- Φύλλα Εργασίας
- Κάρτες Εργασίας
- Πηγές - Διδακτικά Εγχειρίδια

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Συνέδρια-Σεμινάρια

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

- Άρθρα-Μελέτες-Έρευνες
- Ανακοινώσεις-Εγκύκλιοι
- Συνδέσεις

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Επικοινωνία

Εκδόσεις για Γ' Τάξη

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα; (Κάρτες Εργασίας), Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση: 2013.

Η Ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας, Φύλλα Εργασίας, Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου-Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση: 2013.

Διδακτικές προτάσεις και ιδέες για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία, Ιστορία Γ'τάξης Δημοτικού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση:2013.

Διδακτικές προτάσεις και ιδέες για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία, Ιστορία Γ'τάξης Δημοτικού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση:2012.

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα; (Κάρτες Εργασίας), Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση:2012.

Η Ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας, Φύλλα Εργασίας, Γ' Τάξης Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου-Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Έκδοση: 2012.

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από το λίθο στον ηηλό, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Α Έκδοση: 2000.

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από τον ηηλό στο μέταλλο, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Α Έκδοση: 2001.

Εκδόσεις για Δ' Τάξη

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι σήμερα; Κάρτες Εργασίας, Ιστορία Δ' Τάξη Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ, Έκδοση: 2013.

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από τη Γεωμετρική Εποχή μέχρι σήμερα; Κάρτες Εργασίας, Ιστορία Δ' Τάξη Δημοτικού, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΠΠ, Έκδοση: 2012.

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' Τάξη, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, Α Έκδοση: 2004.

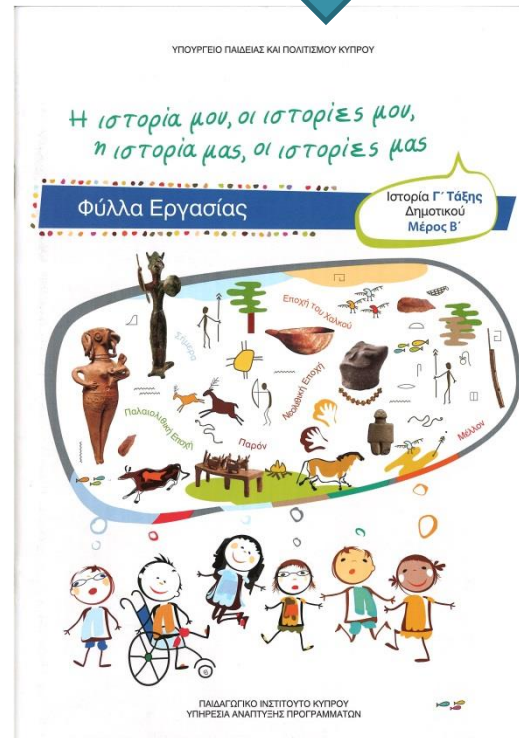
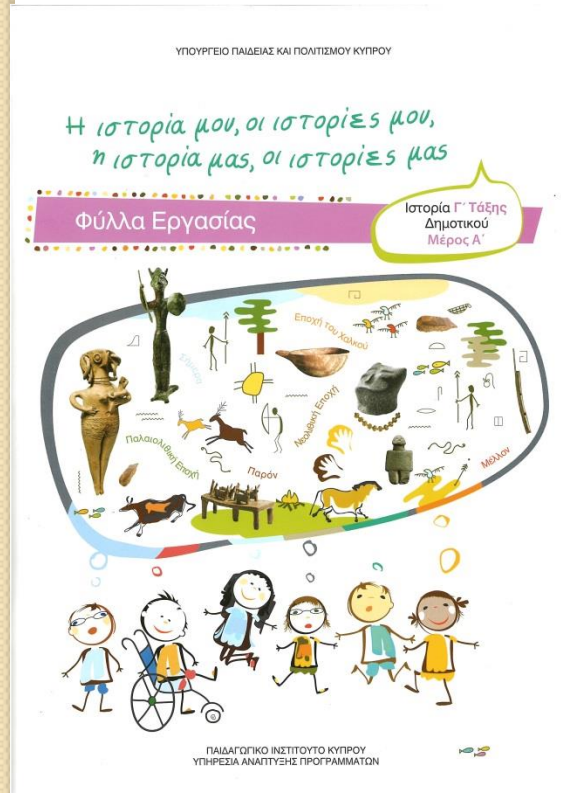
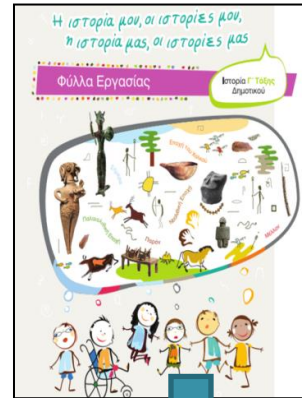
**Βιβλίο Γ' Δημοτικού
(δύο τεύχη)**

**Βιβλίο Δ'
Δημοτικού**

Γ' Τάξη

Γ' Τάξη

Διδακτικές προτάσεις και ιδέες για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία

Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού

Παλαιολιθική εποχή

Πυρρον

Μόλι

Επιχρυσωμένα αντικείμενα

Επιχρυσωμένα αντικείμενα

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα.

Κάρτες Εργασίας

Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού

Όνομα: _____

Επίθετο: _____

Παρουσιάσεις PowerPoint: φωτογραφικό και άλλο υλικό

ΊΤΖΙ
Ο μυστηριώδης
άνθρωπος των Άλλεων

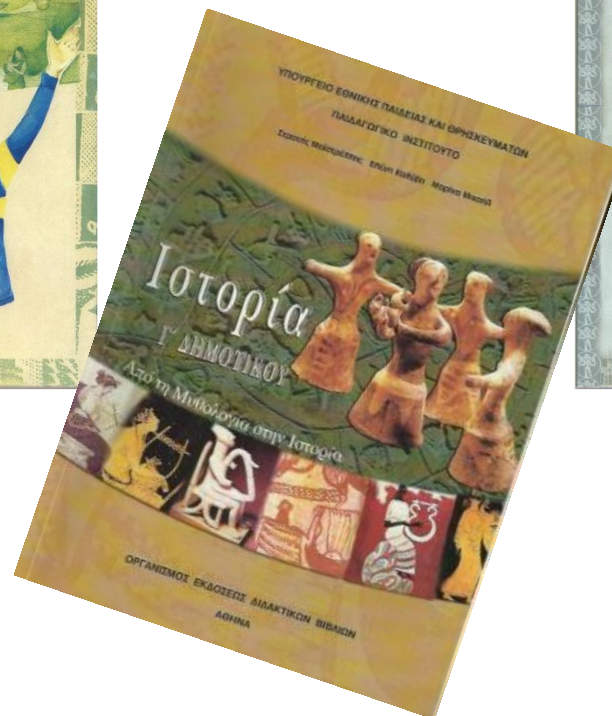
Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ ΜΑΣ
ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η παρουσίαση αυτή βασίστηκε σε παρουσιάσεις από την εκπαίδευση
στην Ελλάδα και <http://www.earthandlife.com>
και είναι συμπληρωματική με άλλους, άλλους και άλλες πληροφορίες από:

Β.Β.Β.Β. Βιολογία και Γεωγραφία Γενικής Παιδείας Β' Λυκείου, Τόμος 1, 2009.
Επιστήμη Στ.Β. <http://www.earthandlife.com>
12/20/2009
<http://www.earthandlife.com>
Ματθαίος

Βιβλία - Πηγές

Τάξεις Δ', Ε', Στ'

- Δ' τάξη

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική εποχή,
Δ' τάξη

Από τις εκδόσεις Ι.Τ.Υ.Ε Διόφαντος: Ιστορία Δ'

- Ε' τάξη

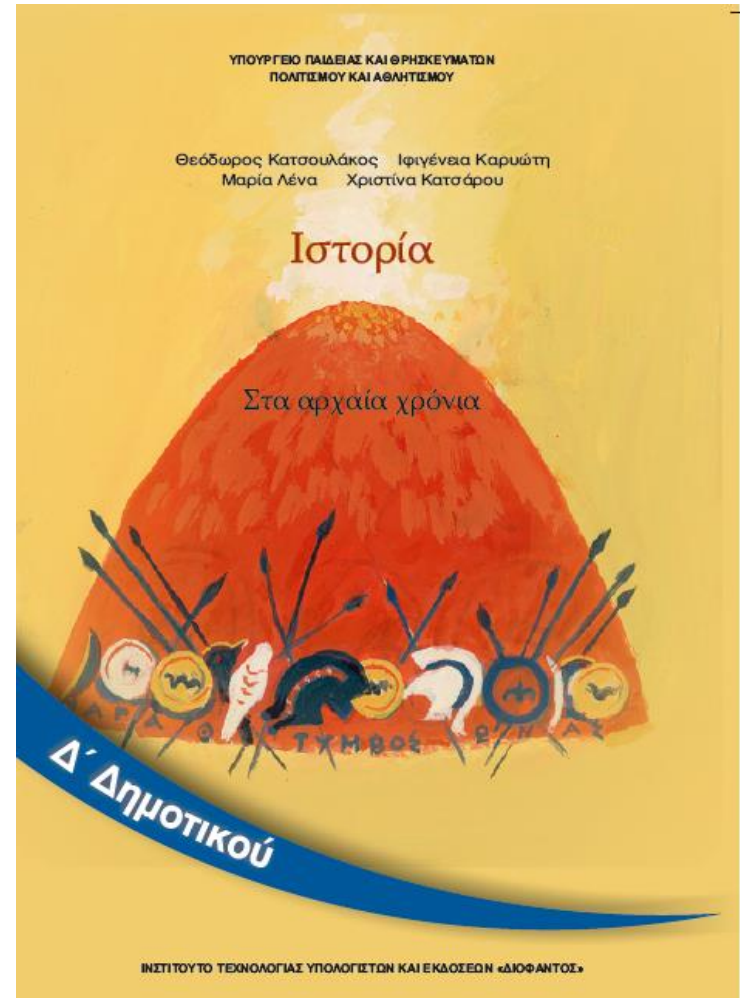
Ιστορία της Κύπρου για την Ε' και Στ' τάξη, **Ε'+Στ'**

Από τις εκδόσεις Ι.Τ.Υ.Ε Διόφαντος: Ιστορία Ε'

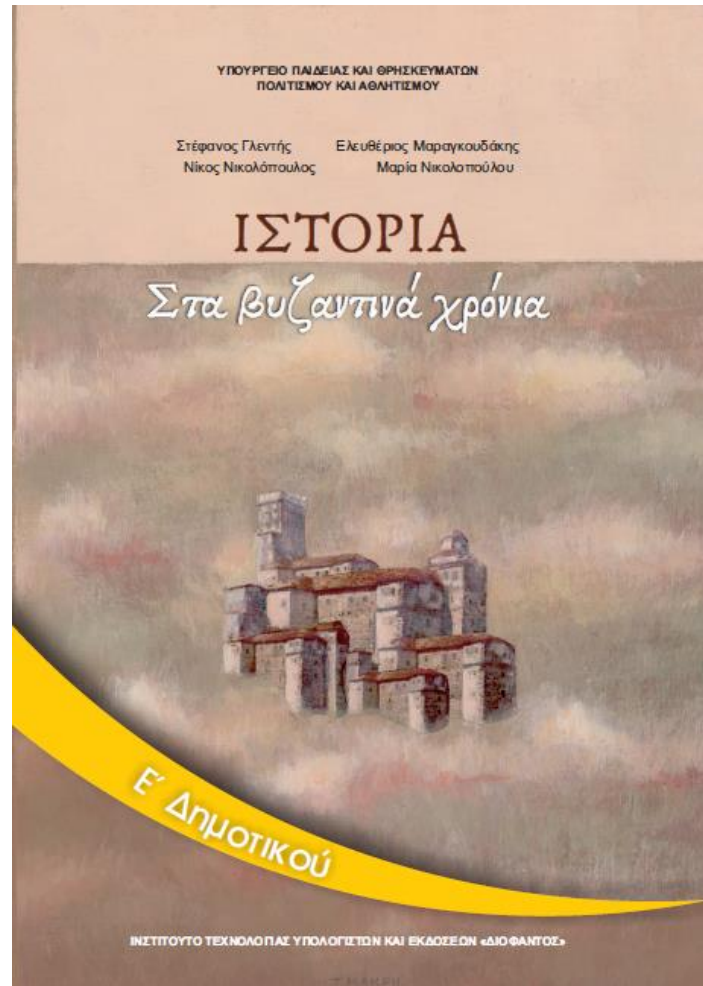
- Στ' τάξη

Από τις εκδόσεις Ι.Τ.Υ.Ε Διόφαντος Ιστορία Στ'

Δ' Τάξη

Ε' Τάξη

Στ' Τάξη

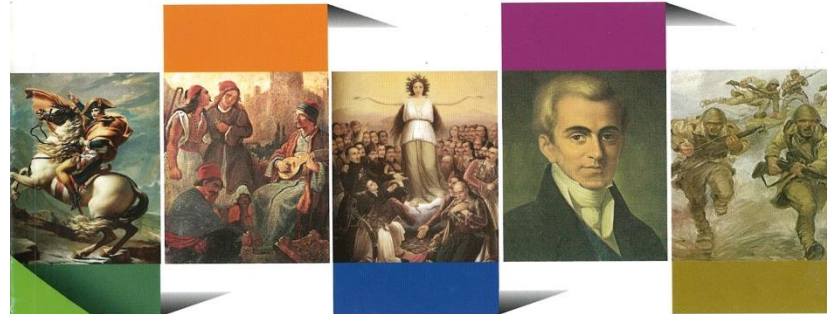
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ιωάννης Κολιόπουλος
Αθανάσιος Καλλιανιώτης

Ιάκωβος Μιχαηλίδης
Χαράλαμπος Μηνάογλου

ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ

Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου

Στ' Δημοτικού

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ
ΔΩΡΕΑΝ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

1. Ερώτημα – Προβληματισμός:

- Περιέργεια-Πρόκληση- Προσανατολισμός

2. Διερεύνηση

- Χρόνος για ποιοτική εργασία
- Συζήτηση τρόπων εργασίας & σκέψης
- Παρέμβαση εκπαιδευτικού με διάφορους τρόπους εκεί όπου χρειάζεται.

3. Αναστοχασμός :

- *Τι έχω μάθει; Τι άλλο μπορώ να μάθω και πώς;*
- *Πώς μπορούν να με βοηθήσουν αυτά που έμαθα στην καθημερινή μου ζωή;*

Διερεύνηση

1. Ερωτήσεις με νόημα
 2. Εύρεση πληροφοριών (παρέχουμε επαρκείς και κατάλληλες πηγές)
 3. Εξαγωγή συμπερασμάτων
 4. Προβληματισμός σχετικά με τις πιθανές λύσεις
- Παρέχουμε τη δομή/πλαίσιο
 - Βοηθούμε τα παιδιά να αναπτύξουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για μια διερεύνηση
 - Χρησιμοποιούμε εμείς οι ίδιοι τις διαδικασίες της διερεύνησης (αποτελούμε μοντέλο για τους μαθητές)
 - Χρησιμοποιούμε διερευνητικές ερωτήσεις για να βοηθήσουμε τους μαθητές να εφαρμόζουν τις διαδικασίες διερεύνησης στην εργασία τους
 - Κάνουμε εποικοδομητικά σχόλια
 - Χρήση κατάλληλου λεξιλογίου

Όταν σχεδιάζουμε μια ιστορική έρευνα είναι απαραίτητο να θέτουμε τα ακόλουθα ερωτήματα:

(Από τις σημειώσεις συνεδρίου που έγινε στην Κύπρο το 2005 με θέμα τη χρήση των πηγών για τη διδασκαλία και μάθηση της ιστορίας)

- Είναι αυτή η περιοχή περιεχομένου σημαντική;
- Πώς μπορούμε να μετατρέψουμε αυτή την περιοχή περιεχομένου σε μια κινητήρια ιστορική έρευνα;
- Μπορούμε να επικεντρώσουμε την έρευνά μας σε συγκεκριμένους ανθρώπους;
- Πώς οι μαθητές θα δείξουν την κατανόησή τους μέσα από ένα συναρπαστικό τελικό προϊόν;
- Πώς θα τραβήξουμε την προσοχή των παιδιών στην αρχή της έρευνας;

Όταν σχεδιάζουμε μια ιστορική έρευνα είναι απαραίτητο να θέτουμε τα ακόλουθα ερωτήματα:

(Από τις σημειώσεις συνεδρίου που έγινε στην Κύπρο το 2005 με θέμα τη χρήση των πηγών για τη διδασκαλία και μάθηση της ιστορίας)

- Πώς θα συνεχίσουμε το μάθημα με τρόπο που να μεγιστοποιεί τα κίνητρα των μαθητών;
- Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε τους μαθητές να επιλέξουν και να χρησιμοποιήσουν πληροφορίες;
- Πώς μπορούμε να φτιάξουμε δραστηριότητες που να ανταποκρίνονται σε διαφορετικές μορφές ευφυΐας/ σε διαφορετικά επίπεδα;
- Πώς θα δημιουργήσουμε μικρότερες δραστηριότητες που θα τραβήξουν την προσοχή των παιδιών με τη συμμετοχή και των ίδιων των παιδιών στη διαμόρφωση της ιστορικής έρευνας;
- Πώς θα προσφέρουμε πλούσιες κατανοητές πηγές παρά ασαφή αποσπάσματα από κείμενα (ποικίλες, κατανοητές, κατάλληλες);

Αξιολόγηση

Πρωταρχικός στόχος

- Η βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης.

Αξιολόγηση

- Τι αξιολογούμε:

- Αξιολογούμε τη γνώση περιεχομένου (*)
- Την κατανόηση εννοιών
- Τις δεξιότητες

*Να βοηθάει τα παιδιά να καταλάβουν τι έμαθαν και όχι τι δεν έμαθαν

- *Να δίνουμε στα παιδιά διάφορους τρόπους για να δείξουν τι έμαθαν*

(π.χ έκθεση, αφίσα, παρουσίαση, βιντεοταινία, δημιουργία project)

- *Να υπάρχουν πολλαπλές επιλογές αξιολόγησης*

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η γνώμη μου μετράει!

Από το σημερινό μάθημα μου άρεσε πολύ:

.....
.....

Κάτι που δεν μου άρεσε από το σημερινό μάθημα:

.....
.....

Συνεργάστηκα με το διπλανό ή τη διπλανή μου;

.....

Τι άλλο θα ήθελα πολύ να μάθω;

.....

Θα ήθελα να εισηγηθώ στη δασκάλα μου να:

.....

Ταξινόμηση των πηγών: Μπορεί να γίνει διάκριση με πολλαπλά κριτήρια

Πρωτογενείς -
Δευτερογενείς

Γραπτές -
Παραστατικές

ΠΗΓΕΣ

Δημοσιευμένες
- Αδημοσίευτες

Επίσημες -
Ανεπίσημες

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ ΠΗΓΕΣ

ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ

- Σύγχρονες με την περίοδο όπου μελετάμε
- π.χ. επιτύμβια στήλη έπειτα από μια μάχη, επιστολή από έναν πρωταγωνιστή του υπό εξέταση γεγονότος

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ

- Μεταγενέστερες από την εποχή την οποία εξετάζουμε
- π.χ. Ιστοριογραφικά κείμενα, ζωγραφικός πίνακας που εξιστορεί ένα ιστορικό γεγονός

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΠΗΓΩΝ

Καθόρισε τι μπορεί να αξιοποιηθεί σε ένα κείμενο

Συσχέτισε το κείμενο με ευρύτερα θέματα ή έννοιες

Δώσε το ιστορικό πλαίσιο του κειμένου

Χρησιμοποίησε σχετικά μικρά σε έκταση κείμενα, λαμβάνοντας υπόψη και το διδακτικό χρόνο

Απλοποίησε γλωσσικά το κείμενό σου, αν θεωρείς ότι επιβάλλεται για να γίνει κατανοητό από τους μαθητές

***ΠΡΟΣΟΧΗ:** Στην περίπτωση που θα παραλείψεις τμήματα της πηγής σου, κάνε το με τέτοιο τρόπο ώστε η αποσπασματικότητα της πηγής να μη δημιουργήσει μια στρεβλωμένη εικόνα του ιστορικού παρελθόντος

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΓΡΑΠΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΓΡΑΠΤΕΣ

- Γραπτά κείμενα
- π.χ. Επίσημα ή ανεπίσημα έγγραφα, ιστοριογραφικά ή λογοτεχνικά κείμενα, γραπτές μαρτυρίες

ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΕΣ

- Πηγές πληροφόρησης σε μορφές άλλες εκτός του γραπτού λόγου
- π.χ. οπτικές πηγές (φωτογραφίες) ή ηχητικές (συνέντευξη ενός προσώπου), αρχαιολογικοί χώροι, ευρήματα

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

- Τα λογοτεχνικά κείμενα συχνά δεν είναι αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης – κίνδυνος αναχρονισμών
- Αναπτύσσουν με ένα ξεχωριστό τρόπο την ιστορική κατανόηση και την ιστορική φαντασία
- Ευκαιρία για διάκριση ιστορικών – μυθοπλαστικών στοιχείων
- Διαθεματικότητα

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

- Ποιο είναι το ιστορικό πλαίσιο του έργου;
- Σε ποιους πρωταγωνιστές / γεγονότα αναφέρεται;
- Σε ποιο βαθμό ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα αυτό που αναφέρεται;

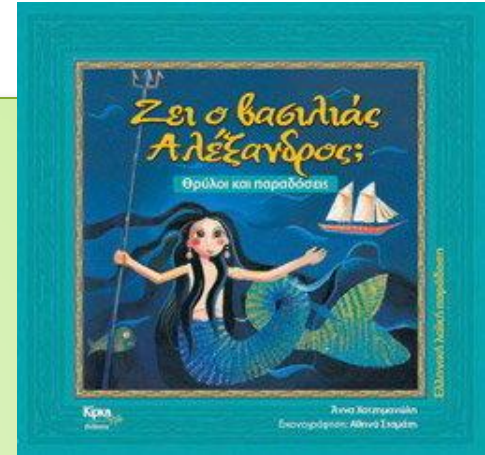
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Ανδρέα Καρκαβίτσα, «Η Γοργόνα» (απόσπασμα)

-Ζη και βασιλεύει· απάντησα ευθύς.

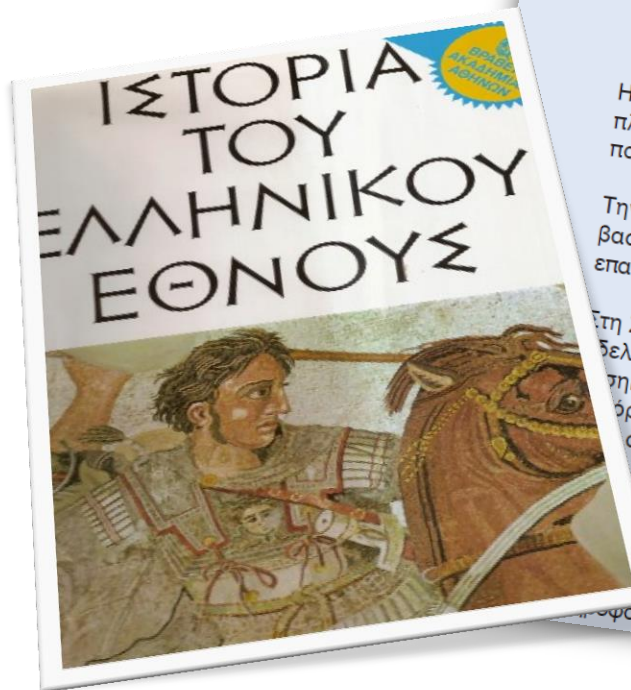
Ζη και βασιλεύει και τον κόσμο κυριεύει.»

Άκουσε τα λόγια μου καλά. Σα να χύθηκε αθάνατο νερό η φωνή μου στις φλέβες της, άλλαξε αμέσως το τέρας κ' έλαμψε παρθένα πάλι χιλιόμορφη. Σήκωσε το κρινάτο χέρι της από την κουπαστή, χαμογέλασε ροδόφυλλα σκορπώντας από τα χείλη της. Και άξαφνα στον ολοπόρφυρον αέρα χύθηκε τραγούδι πολεμικό, λες και εγύριζε τώρα ο Μακεδονικός στρατός από τις χώρες του Γάγγη και του Ευφράτη.

ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Συχνά συναντώνται και ως δευτερογενείς πηγές πληροφόρησης (π.χ. σχολικά εγχειρίδια, ιστορικά βιβλία, άρθρα, εγκυκλοπαίδειες, τύπος)

10. Η κυπριακή επανάσταση κατά των Περσών (499 π.Χ. - 498 π.Χ.)

Η Κύπρος εξακολουθούσε να βρίσκεται κάτω από την κυριαρχία των Περσών και να πληρώνει βαριούς φόρους. Ο βασιλιάς των Περσών Δαρείος αύξησε τους φόρους που πλήρωναν οι Κύπριοι βασιλιάδες. Αυτό προκάλεσε τη δυσαρέσκεια των Κυπρίων.

Την ίδια εποχή, οι Έλληνες της Ιωνίας επαναστάτησαν εναντίον των Περσών. Οι βασιλιάδες της Κύπρου χωρίστηκαν σε δύο παρατάξεις: σ' αυτούς που υποστήριζαν την επανάσταση εναντίον των Περσών και σ' αυτούς που είχαν φιλικές σχέσεις με τους Πέρσες.

Η Σαλαμίνα βασιλεύει ο Γόργος, ο οποίος είχε καλές σχέσεις με τον Πέρση βασιλιά. Ο αδελφός του Ονήσιλος, όμως, υποστήριζε την επανάσταση των Ιώνων και ήθελε να βοηθήσει και τους Κυπρίους. Ο Ονήσιλος, με τη βοήθεια των συντρόφων του, πρόθεσε να εκθρονίσει τον αδελφό του, δηλαδή να τον διώξει από το θρόνο και να γίνει ο ίδιος βασιλιάς.

Ο Ονήσιλος, προσπάθησε να πείσει τους Κύπριους βασιλιάδες να επαναστατήσουν. Τότε, όλα τα βασιλεία ένωσαν τις δυνάμεις τους μαζί του, εκτός από τον βασιλιά της Αμαθούντας που αρνήθηκε να τον υποστηρίξουν. Ο Ονήσιλος αποφάσισε να πολιορκήσει την πόλη τους. Εν τω μεταξύ ο Πέρσης βασιλιάς έστειλε στρατό στην Κύπρο για την επανάσταση που σχεδίαζε ο Ονήσιλος και έστειλε στην

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΓΡΑΠΤΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

ΓΡΑΠΤΕΣ

- Γραπτά κείμενα
- π.χ. Επίσημα ή ανεπίσημα έγγραφα, ιστοριογραφικά ή λογοτεχνικά κείμενα, γραπτές μαρτυρίες

ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΕΣ

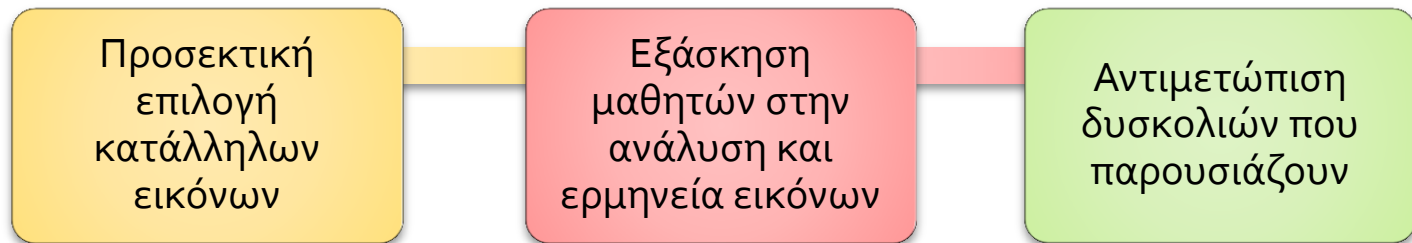
- Πηγές πληροφόρησης σε μορφές άλλες εκτός του γραπτού λόγου
- π.χ. οπτικές πηγές (φωτογραφίες) ή ηχητικές (συνέντευξη ενός προσώπου), αρχαιολογικοί χώροι, ευρήματα

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΙΚΟΝΩΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

«Η εικόνα δεν αποτελεί συμπληρωματικό διδακτικό υλικό που απλά ενισχύει τη διδακτική διαδικασία

ΑΛΛΑ:

Αποτελεί από μόνη της ιστορική μαρτυρία, η οποία μπορεί και να δίνει διαφορετικές πληροφορίες και δυνατότητες ερμηνείας από αυτές που δίνει το κείμενο της ιστορικής αφήγησης»*

*Παληκίδης Α., «Η εικονογράφηση των σχολικών εγχειριδίων Ιστορίας» στο Ανδρέου Ανδρέας (επιμ.), *Η διδακτική της Ιστορίας στην Ελλάδα και η έρευνα στα σχολικά εγχειρίδια*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2007, σ. 321-362.

ΖΩΓΡΑΦΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

- Πρώτη επαφή με το έργο: Υποκειμενική σύλληψη πραγματικότητας με βάση προσωπικά βιώματα
- Πρώτη «ανάγνωση» (οπτική και χωρίς βαθύτερη επεξεργασία ή αναζήτηση πρόσθετων πληροφοριών): Τόπος, εποχή, άνθρωποι αντικείμενα
- Δεύτερη «ανάγνωση» (αποκωδικοποίηση): Ανάλυση περιεχομένου, μορφής, ερμηνεία συμβόλων, περιγραφή ιστορικών γεγονότων
- Έλεγχος ιστορικής αξιοπιστίας

Μαυροσκούφης Κ.Δ., *Αναζητώντας τα ίχνη της Ιστορίας: ιστοριογραφία, διδακτική μεθοδολογία και ιστορικές πηγές*, Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005, σ. 230-232.

Το υγρόν πυρ. Μικρογραφία από το χειρόγραφο (12ος αι.) της Χρονογραφίας τον Ιωάννη Σκυλίτζη (Μαδρίτη, Εθν. Βιβλιοθήκη).

Θ. Βρυζάκης, Η έξοδος
του Μεσολογγίου. 1853.
Εθνική Πινακοθήκη-
Αθήνα

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό τους κανόνες και τις προσδοκίες της εποχής που λήφθηκαν
- Εύκολα μπορεί να τύχουν επεξεργασίας και αλλοίωσης
- Ο φωτογράφος μπορεί να επηρεάσει άμεσα τα γεγονότα που φωτογραφίζει (ρόλος του φωτογράφου, ιδεολογία, κ.λ.π.)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

Εντοπισμός άλλων πηγών

Εντοπισμός κενών στα στοιχεία

Σύνδεση με προηγούμενη γνώση

Ανάγνωση της φωτογραφίας

Περιγραφή και «αποδόμηση»

Ερμηνεία του οπτικού κειμένου και συμπεράσματα

*Mass searches in Ledra street, Nicosia, 3 April, 1956.
Photo F. Parpaïris. Andis Roditis archive.*

*Ομαδική σωματική έρευνα στην Οδό Λήδρας, στη Λευκωσία, 3 Απριλίου, 1956.
Φωτ. Φ. Παρπαίρη. Αρχείο Άντη Ροδίτη.*

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

- Παρέχουν στοιχεία για το τι σκέφτονταν οι άνθρωποι μια συγκεκριμένη περίοδο
- Συνοψίζουν ένα ζήτημα τόσο αποτελεσματικά όσο ένα κείμενο
- Συχνά έχουν το στοιχείο της υπερβολής (π.χ. καρικατούρες) και επηρεάζονται από την υποκειμενικότητα του γελοιογράφου
- Για την ερμηνεία τους χρειάζεται επίκληση της προηγούμενης γνώσης, συνεπώς είναι χρήσιμο εργαλείο στο τέλος μιας διδαχθείσας ενότητας

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

- Ανάγνωση της γελοιογραφίας (περιγραφή χαρακτήρων, αντικειμένων, τοπίων που εικονίζονται)
- Να αναγνωρίσουν οι μαθητές αν οι χαρακτήρες απεικονίζονται ρεαλιστικά ή υπερβολικά
- Ποια είναι η στάση του γελοιογράφου απέναντι στο γεγονός (επικριτική, κολακευτική, ειρωνική στάση, κ.λ.π.)
- Πόσο αποτελεσματικά πέτυχε το σκοπό της η γελοιογραφία;
- Η γελοιογραφία άλλαξε τη δική σας ερμηνεία για το γεγονός;

SPARTA.

MAURO BIANI 2015

Ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, η Ελλάδα και ο Καιιάδας (Mauro Biani για την Il Manifesto) - Λιτότητα στην Ευρώπη και τη «σκληρή» στάση της Γερμανίδας καγκελαρίου Άνγκελας Μέρκελ (M. Wuerker για το Politicoo -

STEFANO Z. 2010

M. WUERKER
POLITICO Universal Uclick

ΧΑΡΤΕΣ (I)

- Σχηματική απεικόνιση, σύνδεση με Γεωγραφία
- Βελτίωση χωρικής αντίληψης των μαθητών
- Γίνονται ευκολότερες οι συγκρίσεις

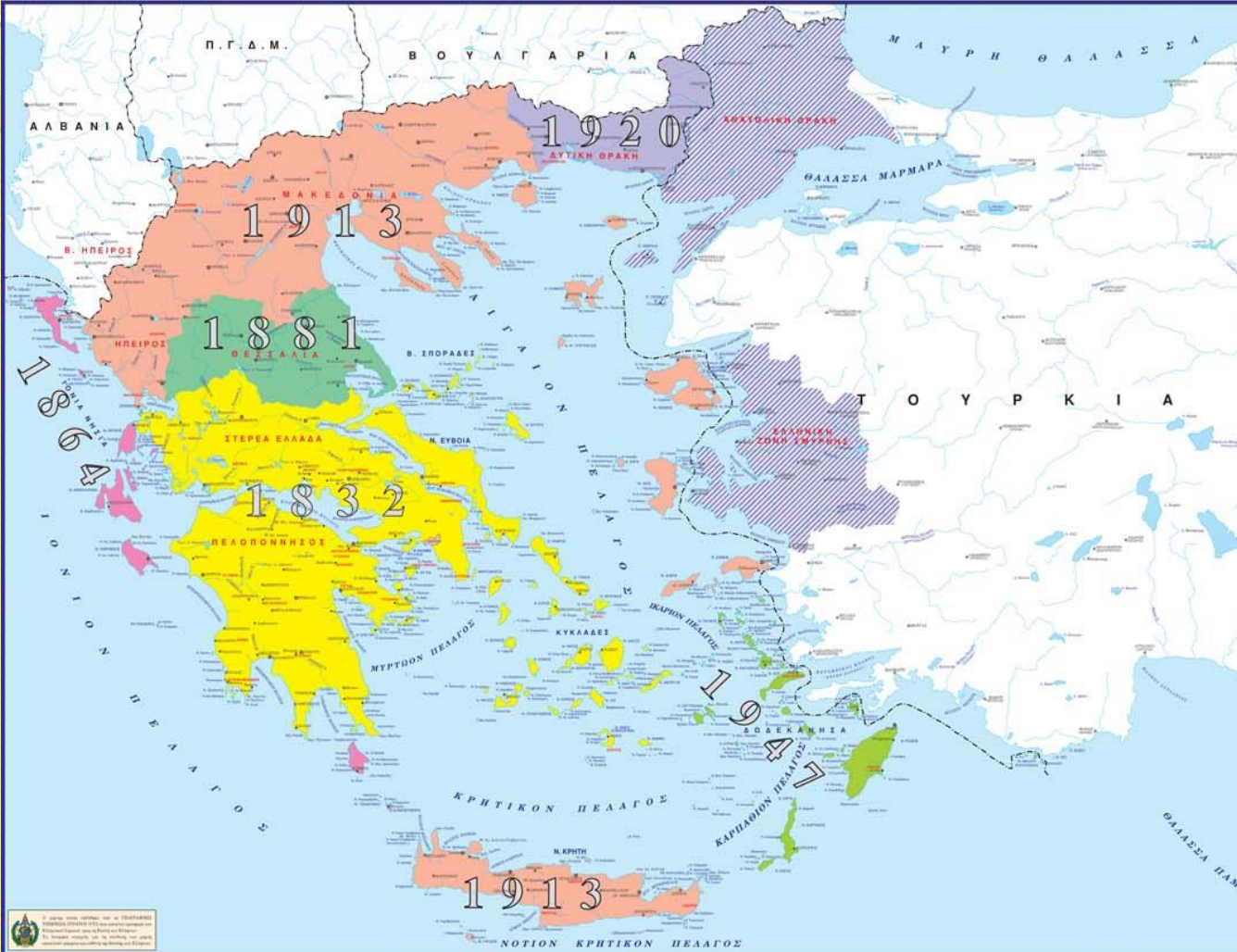

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ 1:1.500.000

Γ' ΕΚΔΟΣΗ ΓΥΣ 1999

Η ΕΝΟΠΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το Ελληνικό Κράτος το 1832

- Εδάφη που ενώθηκαν με την Ελλάδα το 1881
- Εδάφη που ενώθηκαν με την Ελλάδα το 1913
- Εδάφη που ενώθηκαν με την Ελλάδα το 1920
- Εδάφη που ενώθηκαν με την Ελλάδα το 1947

ΣΥΝΘΗΚΗ ΣΕΒΡΩΝ 1920

Παρεχομένη στην Ελλάδα

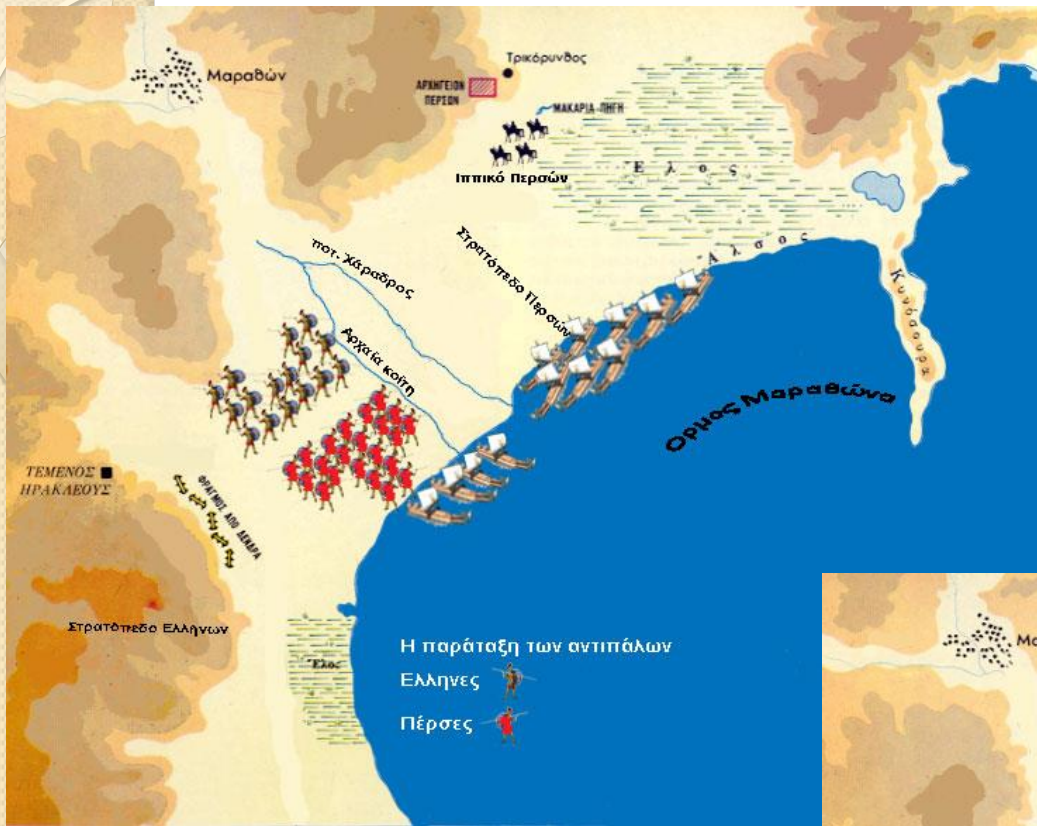
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1830 3 Φεβρουαρίου	Ύψωση της Ακρόπολης και της Μωσαϊκής Στήλης επί Τραπεζομάντιου της Ακρόπολης.
1832 24 Ιουλίου	Υπόγραφο από τη Μεγάλη Βασιλεία, την Γαλλία και τον Αυστριακό Αυτοκράτορα η Συνθήκη της Βιέννης.
1864 2 Ιουνίου	Η Μεγάλη Βασιλεία αποδέχεται να δώσει Σόφια ως νύμφη για τον Πρίγκηπα της Ελλάδας.
1881 24 Μολύ	Επίσημη της Κοσσυφοπέδιας. Ύψωση στην Ελλάδα η Θεσσαλία ως μέρος της Μεγάλης Ελλάδας.
1913 30 Μολύ	Επίσημη του Αιθιοπίας. Με τη συνθήκη αυτή καταργείται στην Ελλάδα η υπόθεση Σοφίας. Η Μεγάλη Βασιλεία αποδέχεται να δώσει Σόφια ως νύμφη για τον Πρίγκηπα της Ελλάδας.
1913 10 Αυγούστου	Επίσημη του Βαλκανίου. Με τη συνθήκη αυτή καταργείται στην Ελλάδα η υπόθεση Σοφίας. Η Μεγάλη Βασιλεία αποδέχεται να δώσει Σόφια ως νύμφη για τον Πρίγκηπα της Ελλάδας.
1919 27 Νοεμβρίου	Επίσημη του Μάλτα. Η Ελλάδα αποδέχεται να δώσει Μάλτα στον Αυστριακό Αυτοκράτορα. Το 1920 η Ελλάδα αποδέχεται να δώσει Μάλτα στον Αυστριακό Αυτοκράτορα.
1920 10 Αυγούστου	Επίσημη του Αιθιοπίας. Η Ελλάδα αποδέχεται να δώσει Μάλτα στον Αυστριακό Αυτοκράτορα. Το 1920 η Ελλάδα αποδέχεται να δώσει Μάλτα στον Αυστριακό Αυτοκράτορα.
1923 23 Ιουλίου	Επίσημη του Αιθιοπίας. Η Ελλάδα αποδέχεται να δώσει Μάλτα στον Αυστριακό Αυτοκράτορα. Το 1920 η Ελλάδα αποδέχεται να δώσει Μάλτα στον Αυστριακό Αυτοκράτορα.
1947 10 Φεβρουαρίου	Επίσημη του Παρισιού. Η Ελλάδα αποδέχεται να δώσει Μάλτα στον Αυστριακό Αυτοκράτορα.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

1878 4 Ιουνίου	Η Βασιλεία της Κύπρου μετατρέπεται από την Οθωμανική στην Βρετανική.
1914 5 Νοεμβρίου	Η Βασιλεία της Κύπρου μετατρέπεται από την Οθωμανική στην Βρετανική.
1925 10 Μαρτίου	Η Βασιλεία της Κύπρου μετατρέπεται από την Οθωμανική στην Βρετανική.
1950 15 Ιανουαρίου	Ύψωση της Δημοκρατίας της Κύπρου στην Ενωμένη με την Ελλάδα.
1955 1 Απριλίου	Ύψωση της Δημοκρατίας της Κύπρου στην Ενωμένη με την Ελλάδα.
1960 16 Αυγούστου	Η Κύπρος μετατρέπεται στην Βρετανική.
1974 20 Ιουλίου	Ύψωση της Δημοκρατίας της Κύπρου στην Ενωμένη με την Ελλάδα.

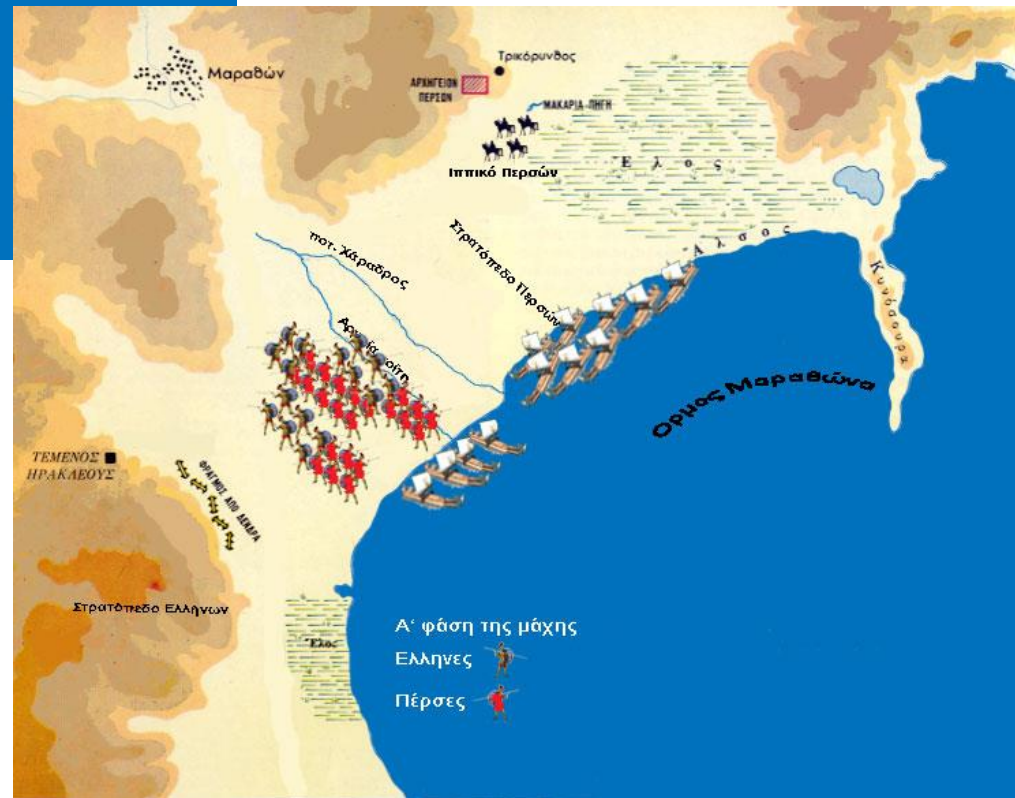

Παράταξη της μάχης μεταξύ Ελλήνων και Περσών

Μάχη του Μαραθώνα, 490 π.Χ.

«Ελληνικός Πολιτισμός»
<http://users.sch.gr/ipap/index.htm>

<http://users.sch.gr/pchaloul>

Α' φάση της μάχης
 Ελληνες
 Πέρσες

ΧΑΡΤΕΣ (II)

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ ΧΑΡΤΗ:

- Διάκριση χαρτών: Γεωφυσικός, πολιτικός, ιστορικός, κ.α.
- Κατανόηση και χρήση υπομνήματος (π.χ. κλίμακα)
- Προσανατολισμός στο χάρτη (σημεία ορίζοντα, γεωγραφικές σχέσεις μεταξύ δύο περιοχών)
- Εντοπισμός συνόρων και παρακολούθηση πορείας εδαφικής επέκτασης

ΟΜΙΛΙΕΣ, ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ, ΜΟΥΣΙΚΗ

- Αναμεταδόσεις γεγονότων, ερευνητικές εκπομπές
- Ομιλίες προσωπικοτήτων, συνεντεύξεις
- Θρύλοι, παραδόσεις, αφηγήσεις, παραμύθια
- Μουσική και τραγούδια

Ραδιόφωνο

1922

1922 - Μουσική/Στίχοι: Μούτσης Δήμος/Γκάτσος Νίκος

1. Βοριάς και κρύο έξω φυσάει
κι ο καπετάνιος στο καφενείο
καπνό μασάει
Μισοκοιμάται, μισοθυμάται
και τραγουδάει

2. Παιδάριο, παιδάριο
στην Προύσα στον Σαγγάριο
μες στου πολέμου τη φωτιά
έριξ' η μοίρα τα χαρτιά
και με την πρώτη караβιά
γλιτώσαμε από την σκλαβιά
και πέσαμε στην προσφυγιά

Ανατολή, Ανατολή
δική σου είμαστε φυλή

3. Στη Μυτιλήνη και στη Χιο
μακριά από τ' άγριο το στοιχειό
μας βάλανε σ' ένα χωριό
και στήσαμε νοικοκυριό
ώσπου την άλλη την χρονιά
φύσηξε αγέρας τα πανιά
και φτάσαμε στην Κοκκινιά

4. Εδώ ριζώσαμε βαθιά
με τους καημούς μας αρμαθιά
και μέσα στην αναποδιά
κάναμ' αγγόνια και παιδιά
Ψωμί μας φέρνουν και κρασί
τώρα που μείναμε μισοί
δόξα Σοι Κύριε, δόξα Σοι

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ, ΕΥΡΗΜΑΤΑ

- Μνημεία, κτίρια
- Ανθρώπινα λείψανα, εργαλεία, όπλα, οικιακά σκεύη
- Στολές, ενδύματα

Αριστερά: Αρχαίο θέατρο των Σόλων

Κάτω: Γιαταγάνι που χρησιμοποιήθηκε κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης

Χρήση πηγών...

- Πώς θα βρούμε και θα χρησιμοποιήσουμε πηγές με τρόπο που θα κάνουν τα μαθήματα της ιστορίας πιο ενδιαφέροντα και θα βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν κριτικές δεξιότητες λαμβάνοντας υπόψη και τους χρονικούς περιορισμούς.

Ας δούμε μαζί μερικές ιδέες που αφορούν την:

- Ανεύρεση/Επιλογή πηγών
- Κατανόηση πηγών
- Αξιολόγηση χρησιμότητας πηγών
- Μετάδοση ιδεών από πηγές

(Από τις σημειώσεις συνεδρίου που έγινε στην Κύπρο το 2005 με θέμα τη χρήση των πηγών για τη διδασκαλία και μάθηση της ιστορίας)

Ανεύρεση/επιλογή πηγών

(Από τις σημειώσεις συνεδρίου που έγινε στην Κύπρο το 2005 με θέμα τη χρήση των πηγών για τη διδασκαλία και μάθηση της ιστορίας)

1. Δώστε μια πηγή, αλλά ζητήστε από τους μαθητές να εντοπίσουν συσχετισμούς με άλλες πηγές. Επιλέξτε προσεκτικά ένα έγγραφο π.χ. μια εφημερίδα (μια στήλη) και δώστε στους μαθητές χρόνο να την κοιτάξουν.
2. Δώστε ένα κατάλογο πηγών και ζητήστε από τους μαθητές να εισηγηθούν ποιες από αυτές αξίζει να προσπαθήσουν να βρουν και γιατί.
3. Παίξτε ένα παιχνίδι: δώστε σε ομάδες διαφορετικές πηγές και πείτε τους ότι είστε ένας ερευνητής. «Χρειάζομαι μια πηγή που θα μου πει για ...». Δώστε τους μια σειρά διαφορετικών εικόνων και πείτε στους μαθητές: «Ψάχνω για μια εικόνα που να απεικονίζει ένα νεαρό σκλάβο που ζούσε στη ρωμαϊκή εποχή. Μπορείτε να με βοηθήσετε;» Αφού βρουν τη σωστή εικόνα, δώστε τους μια άλλη εικόνα και επαναλάβετε τη διαδικασία.
4. Φτιάξτε έναν πίνακα με τους μαθητές που να δείχνει τη μεγάλη γκάμα πηγών που είναι διαθέσιμες (επιγραφές, εικόνες, κείμενα) που πιστεύετε ότι μπορεί να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των μαθητών.

Κατανόηση πηγών

(Από τις σημειώσεις συνεδρίου που έγινε στην Κύπρο το 2005 με θέμα τη χρήση των πηγών για τη διδασκαλία και μάθηση της ιστορίας)

1. Βοηθήστε τους μαθητές να αντιληφθούν την πηγή πριν αρχίσουν μια λεπτομερή ανάλυση της πηγής.
2. Διαβάστε πηγές δυνατά στους μαθητές. Ποιος είναι ο τόνος της πηγής; Αρνητικός, σοβαρός, επιχειρηματικός, πειστικός, κυνικός, σαρκαστικός, ελαφρός, θετικός, κριτικός, αστείος, θυμωμένος, συναισθηματικός, ορθολογικός, ισορροπημένος, σεβάσμιος, ανέμελος;
3. Αναθέστε στους μαθητές να μιμούνται ενέργειες, καθώς διαβάζετε την πηγή.
4. Εντοπίστε λεπτομέρειες σε μια πηγή που να δείχνουν το πώς κρύβεται πίσω από αυτές το κύριο μήνυμα.
5. Αναθέστε στους μαθητές να εντοπίσουν μια άλλη πηγή.
6. Βοηθήστε τους μαθητές να αντλήσουν νοήματα από την πηγή.

7. Χρησιμοποιήστε 'τράπεζες λέξεων' για τους μαθητές με στόχο να συνοψίσουν τον τόνο της πηγής.

8. Βοηθήστε τους μαθητές να αποκρυπτογραφήσουν τι λέει η πηγή και τι *Εισηγείται* χρησιμοποιώντας δύο στήλες.

9. Χρησιμοποιήστε διαγράμματα που να δείχνουν επίπεδα βεβαιότητας.

10. Χρησιμοποιώντας μια πηγή, οι μαθητές θα μπορούσαν να διερευνήσουν τι λέει, τι συμπεραίνει, τι δε λέει και ποιες ερωτήσεις στο τέλος θέλει κάποιος να υποβάλει*

11. Οι μαθητές γράφουν συμπεράσματα ανάμεσα σε γραμμές ή υπογραμμίζουν αυτές. Συνδέστε τις πηγές με πιο πλατιά γνώση. Τοποθετήστε μια πηγή στο κέντρο ενός μεγάλου χαρτιού και γύρω της τοποθετήστε γεγονότα με βάση το χρόνο. Οι μαθητές σχεδιάζουν γραμμές από τα γεγονότα προς τις φράσεις της πηγής και μπορούν να δουν πώς αυτή η πηγή σχετίζεται με προηγούμενη γνώση.

Φωτογραφία 3: Οικογένεια Α (ενδεικτική πρωτογενής πηγή)⁴⁴

Ποιες άλλες ερωτήσεις χρειάζεται να ρωτήσουμε;

Τι δεν μπορεί να μας πει η πηγή;

Τι μπορούμε να μαντέψουμε; Τι μπορούμε να υποθέσουμε;

Τι μας λέει η πηγή;

Αξιολόγηση χρησιμότητας πηγών

(Από τις σημειώσεις συνεδρίου που έγινε στην Κύπρο το 2005 με θέμα τη χρήση των πηγών για τη διδασκαλία και μάθηση της ιστορίας)

1. Εκπαιδεύστε τους μαθητές να υποβάλλουν ερωτήσεις που βοηθούν στην πλαισίωση μιας πηγής: Τι είδους πηγή είναι αυτή; Πότε γράφτηκε; Ποιος την έγραψε; Γιατί γράφτηκε; Πώς το άτομο που την έγραψε πήρε τις πληροφορίες;
2. Δώστε σε ορισμένους μαθητές μια πηγή σε ένα φάκελο που να τους λέει για το άτομο που έγραψε την πηγή. Μπορούν να εικάσουν τι μπορεί να λέει; Δώστε σε άλλους την πηγή χωρίς όμως πληροφόρηση για το ποιος την έγραψε. Μπορούν να μαντέψουν τον/την συγγραφέα;
3. Ζητήστε από τους μαθητές να γράψουν τη δική τους αναφορά για το θέμα που μελετούν. Ζητήστε τους να αναφέρουν πώς μια πηγή/πηγές υποστηρίζουν την άποψή τους.
4. Προβληματίστε τους μαθητές όσον αφορά τις πηγές που είναι μονόπλευρες ή παραπληροφορημένες. Ζητήστε τους να χωρίσουν τις διαθέσιμες πηγές σε αυτές που θεωρούν πιο αξιόλογες, μονόπλευρες κλπ. δικαιολογώντας την απάντησή τους.

Μετάδοση ιδεών από πηγές

(Από τις σημειώσεις συνεδρίου που έγινε στην Κύπρο το 2005 με θέμα τη χρήση των πηγών για τη διδασκαλία και μάθηση της ιστορίας)

1. Χρησιμοποιήστε ένα «Κουτί» για να συλλέξετε ιδέες από πηγές προτού καταγραφούν οι απαντήσεις.
2. Χρησιμοποιήστε ένα δίκτυο συλλογής ιδεών από διάφορες πηγές π.χ. Για διάφορα θέματα ή δείχνοντας συμφωνίες ή 'ζυγίζοντας' διαφορετικές πλευρές ενός επιχειρήματος.
3. Αφού μελετήσετε με τους μαθητές σας ένα κείμενο του βιβλίου, ζητήστε τους να χρησιμοποιήσουν σχετικές πηγές για να βελτιώσουν το κείμενο, να προσθέσουν ή να αφαιρέσουν κάποια στοιχεία.
4. Τοποθετήστε μια συμπερασματική δήλωση στο κέντρο ενός μεγάλου χαρτιού και βάλτε γύρω από αυτήν πηγές. Οι μαθητές σχεδιάζουν γραμμές από τις πηγές προς τη συμπερασματική δήλωση.
5. Οι μαθητές μελετούν και μιμούνται το στυλ ενός ιστορικού.

Όταν χρησιμοποιούμε πηγές ...

Είναι πάντα καλύτερο να δείχνουμε στους μαθητές ένα αντίγραφο του αυθεντικού εγγράφου, αφού προσελκύει πιο εύκολα την προσοχή τους και συγχρόνως δίνει μια καλύτερα "εικόνα" της εποχής (Byrom).

Οι παραπλανητικές ή μεροληπτικές πληροφορίες στις πηγές θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν με θετικό τρόπο, όχι τόσο για να μας βοηθήσει να καταλάβουμε τι πραγματικά περιγράφουν, αλλά για να μας βοηθούν να κατανοήσουμε το μυαλό των συγγραφέων.

Δίγραφη επιγραφή στο ελληνικό αλφάβητο και στην κυπροσυλλαβική που βρέθηκε στο ναό της Δήμητρας και Κόρης στο Κούριον και πρόκειται για μια αφιέρωση (Βρετανικό μουσείο).

Παράδειγμα: Ο Αθηναίος ρήτορας και πολιτικός Δημοσθένης (384-322 π.Χ.) που υπήρξε φανατικός πολέμιος του Φιλίππου του Β' έγραψε:

Γιατί υπάρχει προπάντων αυτός ο φόβος, επειδή αυτός ο άνθρωπος, ο Φίλιππος, είναι πανέξυπνος και πάρα πολύ ικανός στο να χειρίζεται τις καταστάσεις, άλλοτε κάνοντας υποχωρήσεις, όταν αυτό τυχαίνει να τον ευνοεί, άλλοτε απειλώντας, και δικαιολογημένα θα φαινόταν πιστευτός, κι άλλοτε κατηγορώντας εμάς και την απουσία μας μήπως κατορθώσει να αλλάξει τα πράγματα και να πάρει κάτι με το μέρος του.

Στα διδακτικά εγχειρίδια (παλιά και καινούρια)

Σε ιστοσελίδες ιστορικού ενδιαφέροντος
(σελίδα υπουργείου παιδείας,
www.euroclio.eu/site/index.php,

www.historiana.eu/site/

www.ime.gr

www.mixanitouxronou.gr

Πού μπορούμε να
βρούμε πηγές;

Εκπαιδευτικό οπτικοακουστικό υλικό όπως το CD-ROM Ιστορία και Αρχαιολογία της Κύπρου: Από τη Νεολιθική έως και τη Ρωμαϊκή Εποχή, Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντης και ΥΑΠ.

Βιβλιοθήκες σχολείου, αφιερώματα στον τύπο, εγκυκλοπαίδειες, βιβλία ιστορικού ενδιαφέροντος

Βιωματική δραστηριότητα!

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ηλέκτρα Κρόκου

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο:

krokou.e@cyearn.pi.ac.cy

Χριστόφορος Κωνσταντινίδης

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο

constantinides.c@cyearn.pi.ac.cy

istoria_dimotikis@cyearn.pi.ac.cy

Τηλέφωνο: 22402481

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ 😊